

OCENA DYREKTORA
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu
gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Żmigród
za ubiegły okres gospodarczy 2015 – 2024

Zadania określone przez Ministra Środowiska DLP-I-611-45/27051/15/ŁP z dnia 16 lipca 2015 roku na okres gospodarczy 2015 – 2024 wraz z ich wykonaniem przedstawiają się następująco:

- etat miąższościowy użytków rębnych w ilości 402 798 m³ grubizny netto wykonano w około 96%, tj. 387 246,58 m³,
- powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym 8 539,91 ha wykonano w około 98%, tj. 8 356,56 ha z szacunkowym pozyskaniem w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego w ilości 525 604* m³ grubizny netto wykonano w około 93%, tj. 488 183,87 m³,
- projektowaną na 1 546,06 ha powierzchnię zalesień i odnowień wykonano w około 90%, tj. 1 387,23 ha,
- projektowaną na 2 127,24 ha powierzchnię pielęgnowania lasu wykonano w około 192%, tj. 4 088,66 ha.

*Powyższe zestawienie uwzględnia zmiany wynikające ze zgody Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych na zwiększenie szacunkowego pozyskania w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego (Decyzja DGLP nr 94 z dnia 3 września 2021 roku).

1. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Żmigród według stanu na 31 grudnia 2024 roku wyniosła **16 021,3497** ha i zwiększyła się o 9,1011 ha w ciągu 10 lat obowiązywania planu. Powierzchnia leśna uległa zwiększeniu o 11,9583 ha. W Nadleśnictwie Żmigród występują grunty we współwłasności o powierzchni 0,1595 ha.

Powierzchnia Nadleśnictwa Żmigród uległa zwiększeniu w głównej mierze na skutek przejęcia gruntów od Wojewody Dolnośląskiego na podstawie art. 74 ustawy o lasach.

Zmniejszenie powierzchni nadleśnictwa to skutek sprzedaży nieruchomości na podstawie art. 40a i 38 ustawy o lasach oraz przekazania gruntów na podstawie specjalnej ustawy drogowej pod inwestycje drogowe.

Ogólnie, ubytki powierzchni ze stanu posiadania był niższe niż przejęcia gruntów.

2. Analiza użytkowania

Etat cięć użytków głównych w planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Żmigród wraz ze zmianą wynikającą ze zgody na zwiększenie szacunkowego pozyskania w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębne wynosił **928 402 m³** grubizny netto, w tym:

- a) użytki rębne - 402 798 m³ grubizny netto,
- b) użytki przedrębne - 525 604 m³ grubizny netto.

Użytkowanie grubizny ogółem w latach 2015-2024 zrealizowano w wysokości **875 430,15 m³**, możliwości określone etatem cięć wykorzystano w około 94%. Ustalona przez Ministra Środowiska oraz Dyrektora Generalnego LP, jako nieprzekraczalna, wielkość pozyskania była więc przestrzegana.

Udział użytków przygodnych w pozyskaniu stanowił około 24%.

- a) Użytkowanie rębne wyniosło łącznie 387 246,58 m³. Etat ten w wymiarze miąższościowym zrealizowano w około 96%, natomiast w wymiarze powierzchniowym w około 91%. Użytkowanie przygodne w użytkach rębnych wyniosło 70 585,81 m³, co stanowi około 18% użytkowania rębne.
- b) Użytkowanie przedrębne wyniosło 488 183,87 m³, tj. około 93% wielkości planowanej w wymiarze miąższościowym. Użytki przygodne w drzewostanach nieplanowanych do cięcia przedrębne wyniosły 137 449,55 m³, i osiągnęły ok 28%. Etat powierzchniowy użytkowania przedrębne, tj. CP-P i trzebieży łącznie, ustalony w wysokości 8 539,91 ha, został wykonany w 98%, w tym w ramach trzebieży zrealizowano 8 252,52 ha, a w ramach czyszczeń późnych z pozyskaniem 104,04 ha.

Cięcia sanitarne wyniosły w nadleśnictwie 208 035,36 m³, co stanowi 23,76% ustalonego etatu miąższościowego grubizny.

3. Analiza zadań z zakresu hodowli lasu

Zadania w zakresie odnowień i zalesień za ubiegłe 10-lecie wynosiły według planu urządzenia lasu ogółem 1 546,06 ha. Wykonano 1 387,23 ha, co stanowi 90% planu. Odnowienia na powierzchniach otwartych zrealizowane zostały w ilości 475,51 ha tj. 150% z zaplanowanych. Było to wynikiem konieczności odnowienia powierzchni otwartych po rębniach kłęskowych i sanitarnych. Nie planowano zalesień.

Odnowienia przy rębniach złożonych nadleśnictwo wykonało na powierzchni 760,72 ha, co wobec planowanych 1 196,22 ha stanowi 64% planu.

Podsadzenia produkcyjne wykonano w 101% na 4,76 ha, planowano je na powierzchni 4,69 ha. Dolesienia luk i przerzedzeń zrealizowano na powierzchni 146,24 ha, przy planowanych 27,54 ha.

Zadania z zakresu poprawek i uzupełnień wykonano na powierzchni 113,82 ha, czyli w wymiarze dwukrotnie wyższym niż planowano, tj. 56,12 ha. W expirującym planie urzędzenia lasu nie planowano wprowadzania podszytów.

Zadania z zakresu pielęgnowania gleby wykonywano w miarę potrzeb, plan zdecydowanie przekroczone wykonując zabiegi na powierzchni 1 881,53 ha, przy planowanej powierzchni 28,95 ha. Czyszczeń wczesnych - CW, wymagały drzewostany na powierzchni 1 363,29 ha, czyli więcej niż planowano, tj. 1 344,09 ha. Pielęgnowanie młodników - CP wykonano w 112% (843,84 ha).

Zabiegi melioracji agrotechnicznych, zaplanowane na powierzchni 1 589,36, ha, wykonano na 1 341,95 ha, co stanowi 84% planu. W minionym okresie nie planowano nawożenia oraz melioracji wodnych.

Uprawy i młodniki w wieku do 10 lat zajmują w nadleśnictwie powierzchnię 871,94 ha. Powstałe w ubiegłym okresie gospodarczym uprawy na powierzchniach otwartych są najczęściej zgodne (52%) lub częściowo zgodne (48%) z projektowanym składem. Upraw niezgodnych z projektowanym składem nie stwierdzono. Upraw przypadłych nie stwierdzono.

Odnowienia w KO występują na powierzchni manipulacyjnej 494,54 ha. Tworzą je warstwy podrostów i podsadzeń z panującymi dębem, bukiem oraz olszą. Przeciętny stopień pokrycia młodego pokolenia w KO wynosi 39%, a przeciętna jakość 11. Przeciętny stopień pokrycia w KDO wynosi 17%. Uprawy i młodniki po rębniach złożonych opisano w wydzieleniach o ogólnej powierzchni 1 114,06 ha. Ich przeciętny stopień pokrycia wynosi 81%. Omawiane uprawy i młodniki charakteryzują się jakością hodowlaną ocenioną przeciętnie na 12.

4. Ocena zadań wynikających z Programu Ochrony Przyrody

Nadleśnictwo Żmigród realizując zadania z zakresu ochrony przyrody kierowało się obowiązującymi przepisami prawa oraz Programem Ochrony Przyrody, będącym częścią Planu Urzędzenia Lasu na lata 2015-2024 oraz wiedzą i doświadczeniem, zbieranym przez pracowników w trakcie realizacji zadań PUL.

Grunty, będące w zarządzie nadleśnictwa, z rozpoznanymi nieleśnymi siedliskami przyrodniczymi w Obszarach Natura 2000 są użytkowane przez nadleśnictwo oraz w ramach umów dzierżaw gruntów rolnych.

W ramach leśnych siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 oraz poza nimi, prace z zakresu gospodarki leśnej wykonywano zgodnie z zapisami Programu Ochrony Przyrody. Nadleśnictwo, stosując się do zaleceń i wytycznych POP, zastosowało szereg działań, których efekty będą miały znaczący wpływ na całokształt środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z zaleceniami POP, nadleśnictwo dostosowywało skład gatunkowy nowo zakładanych upraw do siedliska, na którym były zakładane, sukcesywnie zmniejszając odsetek upraw, których skład gatunkowy nie był zgodny z siedliskiem. Przeciwdziałano degradacji i erozji gleb leśnych, jak również unikano uszkodzeń drzewostanów podczas działań gospodarczych poprzez wyznaczanie sieci szlaków operacyjnych, które zakładane są w niektórych przypadkach już na etapie wykonywania czyszczeń późnych. Każdorazowo szlaki operacyjne nanoszone są na szkice wykonywanych trzebieży i rębni. Ograniczanie spływu wód powierzchniowych, które, poza destrukcyjnymi działaniami erozyjnymi, ma również znaczenie na zachowanie siedlisk hydrogenicznych oraz gatunków zależnych od wysokiego uwilgotnienia gruntu, było realizowane w nadleśnictwie poprzez odbudowę starych oraz budowę nowych zbiorników retencyjnych oraz zastawek na strumieniach.

W celu kształtowania stref ekotonowych nadleśnictwo promowało stosowanie odnowienia naturalnego, które wykazując zróżnicowanie wysokościowe, wpisuje się w ideę tworzenia ekotonów. Szeroko zakrojone działania, podejmowane w Nadleśnictwie Żmigród w celu ochrony ptaków, miały postać zarówno rozwieszania budek lęgowych, jak i pozostawiania drzew dziuplastych w trakcie prowadzenia prac gospodarczych w drzewostanach. Dodatkowo, pozostawiano kępy drzewostanów do naturalnego rozkładu, w celu wzbogacania bazy gniazdowej dla różnych gatunków dziuplaków oraz wzbogacenia różnorodności biologicznej gatunków, występujących na martwym drewnie.

Działania, polegające na pozostawianiu kęp drzewostanów lub całych drzewostanów, do naturalnego rozkładu, czy też pozostawianiu drzew dziuplastych lub zwiększanie ilości martwego drewna, występującego w drzewostanach, ma pozytywne znaczenie również dla owadów saproksylicznych lub kariofagów, jak np. kozioróg dębosz czy pachnica dębowa.

Właściwa ochrona cennych gatunków flory na obszarze nadleśnictwa skupia się nie tylko na ochronie ich siedlisk, ale również na bezpośredniej ochronie stanowisk tych gatunków. Postulat ten realizowano poprzez coroczną inwentaryzację chronionych i zagrożonych gatunków flory.

5. Ochrona lasu

W Nadleśnictwie Żmigród za główny czynnik uszkodzeń należy uznać czynniki inne, w których przeważa jemiola, szkody od zwierzyny, z dominującą rolą jeleniowatych oraz owady. Uszkodzenia pochodzenia antropogenicznego (podpalenia) występują na niewielkim poziomie.

W latach 2016-2019 na spadek odporności drzewostanów miały wpływ czynniki pochodzenia abiotycznego. Znaczne obniżenie poziomu wód, gwałtowne wiatry w 2017 roku oraz susza przyczyniły się do zwiększenia liczby pożarów oraz występowania jemioli na drzewach iglastych. W konsekwencji utrzymanie pożądanego stanu sanitarnego lasu na zadowalającym poziomie stawało się coraz trudniejsze.

Deficyt wody oraz wysokie temperatury sprzyjały rozwojowi grzybów patogenicznych (*Sphaeropsis sapinea*), czego następstwem był wzrost liczebności populacji szkodliwych owadów ksylo- i kambiofagicznych, szkody te jednak nie miały rozmiaru gradacyjnego. W tym przypadku odpowiednia ilość opadów, występujących chronicznie przez kolejne lata, wraz ze zmianą temperatury przyczyniłyby się do zmniejszenia ilości zamierających drzew.

Biorąc pod uwagę udział użytków przygodnych (24%) w pozyskaniu drewna ogółem, trudno uznać stan zdrowotny i sanitarny lasów Nadleśnictwa Żmigród za dobry i stabilny. Największy wpływ na pozyskanie w użytkach przygodnych i prowadzenie cięć sanitarno-kłęskowych miały niekorzystne zjawiska klimatyczne.

Szkody powodowane przez zwierzynę w Nadleśnictwie Żmigród sprowadzają się do uszkodzania przez jeleniowate upraw (zgryzanie), młodników i drzewostanów (spałowanie, czemchanie). W celu ograniczenia rozmiaru szkód powodowanych przez zwierzynę nadleśnictwo podejmowało różnego rodzaju działania, w tym: grodzenie upraw zabezpieczenie chemiczne, wykładanie drzew zgryzowych.

W Nadleśnictwie Żmigród prowadzono obserwacje i ograniczenie liczebności populacji szkodników wtórnych głównie poprzez pułapki feromonowe i klasyczne, wyznaczanie i usuwanie drzew zasiedlonych, korowanie drewna, stosowanie środków chemicznych – siatka Storanet, utylizację pozostałości po zrębowych.

Lasy Nadleśnictwa Żmigród wg stanu na dzień 1 stycznia 2015 r. zostały zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego, z kolei według stanu na 1 stycznia 2025 r. do kategorii II. W siedzibie nadleśnictwa funkcjonuje punkt alarmowo-dyspozycyjny.

6. Wyniki monitoringu skutków oddziaływania ustaleń tego planu na środowisko i obszary Natura 2000

Do planu urządzenia lasu przedmiotowego nadleśnictwa sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000. W konkluzji tego opracowania stwierdzono, że plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Żmigród nie ma znacząco negatywnego wpływu na środowisko i nie przewiduje realizacji zadań zaliczanych do szczególnie uciążliwych dla środowiska i przedmiotów ochrony.

Na podstawie informacji naczelnika właściwego do spraw zarządzania lasu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w zakresie wykonania monitoringu dotyczącego skutków realizacji planu na środowisko i obszary Natura 2000 zgodnie z ustaleniami przyjętymi w prognozie oddziaływania na środowisko tego planu, nie stwierdzono negatywnych skutków oddziaływania ustaleń planu na środowisko i obszary Natura 2000.

7. Wnioski

Uwzględniając zaprezentowane powyżej informacje, stwierdzam, że prowadzona w ubiegłym okresie gospodarka leśna w Nadleśnictwie Żmigród przyniosła pozytywne efekty. Wykonano obligatoryjne i kierunkowe zadania określone w poprzednim planie urządzenia lasu. Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Żmigród wzrosła o ponad 9 ha, osiągając na koniec dziesięciolecia 16 021,3497 ha. Zasoby drewna nieco się zwiększyły i osiągnęły poziom około 3,8 mln m³. Zwiększyła się także zasobność z 253 m³/ha do 257 m³/ha.

Przeciętny wiek drzewostanów zwiększył się z 57 do 60 lat. Analizując istniejące i pożądane relacje pomiędzy przeciętnym wiekiem drzewostanów Nadleśnictwa Żmigród, a połową orientacyjnego średniego wieku rębności drzewostanów należy stwierdzić odstępstwo od pożadanego stanu (8 lat).

Główne zmiany w strukturze według gatunków panujących są następujące:

- wzrosła powierzchnia drzewostanów dębowych o 356,62 ha (z ok 16% do ok 18%);
- wzrosła powierzchnia drzewostanów bukowych o 91,32 ha (z ok 1% do ok 2%);
- zauważalne jest zmniejszanie się areалу zajmowanego przez sosnę, w mijającym dziesięcioleciu o 162,24 ha (z ok 63% do ok 62%);
- zmniejszyła się także powierzchnia drzewostanów świerkowych o 176,00 ha oraz jesionowych o 52,99 ha.

Pozostałe zmiany w udziale powierzchniowym gatunków panujących są niewielkie.

Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki wpływające na prowadzoną w minionym okresie gospodarkę, jej ogólną ocenę należy uznać za **pozytywną**.

Z upoważnienia Dyrektora
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
we Wrocławiu
Robert Szlachetka
Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/